

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/179/2003

ZAUFAŃIE DO POLITYKÓW W LISTOPADZIE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Największym zaufaniem społecznym niezmiennie cieszy się prezydent Aleksander Kwaśniewski (74%). Podobnie jak w ubiegłych miesiącach drugie miejsce w rankingu zaufania zajmuje Jan Rokita (51%). Na kolejnych pozycjach, ze zbliżonym wynikiem, jeśli chodzi o poziom zaufania, plasują się: Jarosław Kalinowski (44%), Lech Kaczyński (43%), Donald Tusk, Józef Oleksy i Andrzej Lepper (po 42%), Jarosław Kaczyński (41%) oraz Marek Borowski (40%).
- Politykiem najczęściej budzącym nieufność Polaków nadal pozostaje premier Leszek Miller (61%). Niewiele mniejszy odsetek deklaracji nieufności (56%) otrzymała w tym miesiącu szefowa gabinetu politycznego premiera Aleksandra Jakubowska. Ponad połowa badanych (52%) nie ufa także Leszkowi Balcerowiczowi.
- Podobnie jak ubiegły miesiąc, listopad okazał się niekorzystny dla polityków. Po raz kolejny wyraźnie pogorszyły się notowania Jerzego Hausnera (wzrost nieufności o 11 punktów) oraz Aleksandry Jakubowskiej (2-punktowy spadek zaufania i 9-punktowy wzrost nieufności). W ocenie badanych znacząco stracili również Danuta Hübner (spadek zaufania o 3 punkty i wzrost nieufności o 6 punktów), Włodzimierz Cimoszewicz (7-punktowy wzrost nieufności), a także prezydent Aleksander Kwaśniewski (spadek zaufania o 6 punktów i wzrost nieufności o 4 punkty). Gorsze niż w październiku są też oceny Józefa Oleksego (2-punktowy spadek zaufania i 5-punktowy wzrost nieufności) oraz Marka Dudy i Krzysztofa Janika (w obu przypadkach spadek zaufania po 2 punkty i wzrost nieufności po 4 punkty), a także, w mniejszym stopniu, Longina Pastusiaka, Marka Pola i Władysława Frasyniuka.
- Trochę lepsze niż miesiąc temu oceny uzyskali: Donald Tusk (6-punktowy wzrost zaufania), Andrzej Lepper (wzrost zaufania i spadek nieufności po 4 punkty) oraz Jarosław Kalinowski (4-punktowy wzrost zaufania).

Spośród wydarzeń, które mogły mieć wpływ na postrzeganie najważniejszych przedstawicieli sceny politycznej¹, warto przypomnieć zaprezentowanie przez wicepremiera Jerzego Hausnera szczegółów rządowego planu cięcia wydatków państwa, w tym na sferę socjalną. W Sejmie odbyła się debata nad przyszłorocznym budżetem, podczas której posłowie opozycji bardzo krytycznie wypowiedzieli się o propozycjach budżetowych rządu.

Trwały przesłuchania przed sejmową komisją wyjaśniającą okoliczności tzw. sprawy Rywina, po raz kolejny wyjaśnienia składała m.in. szefowa gabinetu politycznego premiera Aleksandra Jakubowska. Prezydent Aleksander Kwaśniewski indagowany przez dziennikarzy na okoliczność ewentualnego stawienia się przed sejmową komisją śledczą stwierdził, że może przed nią „zatańczyć i zaśpiewać”, ale nie ma nic do dodania w tej sprawie ponad to, co zeznał w prokuraturze. Wśród znaczących politycznie decyzji prezydenta można jeszcze wspomnieć o zaproszeniu przedstawicieli Stowarzyszenia Ordynacka do współtworzenia listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego.

W tzw. aferze starachowickiej zeznawali kolejni świadkowie, prokuratura skonfrontowała wyjaśnienia posłów Andrzeja Jagiełły i Zbigniewa Sobotki. Ten ostatni dobrowolnie zrzekł się immunitetu poselskiego. Na postrzeganie polityków rządzącej koalicji mogły mieć również wpływ liczne protesty przedstawicieli poszczególnych grup zawodowych, m.in. pracowników PKP, pielęgniarek, taksówkarzy, które ostatnio miały miejsce. Okres wzmożonych protestów przeciwko polityce rządu zapowiedziała również Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (162) przeprowadzono w dniach 7-10 listopada 2003 roku na liczącej 1088 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

ZAUFANIE I NIEUFNOŚĆ

Politykiem cieszącym się największym zaufaniem społecznym niezmiennie pozostaje Aleksander Kwaśniewski. Obecnie zaufanie do prezydenta deklaruje blisko trzy czwarte ankietowanych (74%). Tak jak w ubiegłych miesiącach drugie miejsce w rankingu zaufania zajmuje Jan Rokita, któremu ufa połowa badanych (51%). Na kolejnych pozycjach - ze zbliżonym wynikiem, jeśli chodzi o poziom zaufania - plasują się: Jarosław Kalinowski (44%), Lech Kaczyński (43%), Donald Tusk, Józef Oleksy i Andrzej Lepper (po 42%), Jarosław Kaczyński (41%) oraz Marek Borowski (40%). Zaufaniem około jednej trzeciej ankietowanych cieszą się Włodzimierz Cimoszewicz (34%), Tomasz Nałęcz (33%) oraz Danuta Hübner (31%).

Politykiem najczęściej budzącym nieufność Polaków nadal pozostaje premier Leszek Miller, któremu nie ufa trzy piąte ankietowanych (61%). Niewiele mniejszy odsetek deklaracji nieufności (56%) otrzymała w listopadzie szefowa gabinetu politycznego premiera Aleksandra Jakubowska. Ponad połowa respondentów (52%) nie ufa także Leszkowi Balcerowiczowi. Z nieufnością dużej części badanych, jednak wyraźnie rzadziej niż w przypadku wymienionej wyżej trójki polityków, spotykają się ponadto: Andrzej Lepper (41%), Jerzy Hausner i Marek Pol (po 36%) oraz Włodzimierz Cimoszewicz (35%).

Podobnie jak ubiegły miesiąc, listopad okazał się raczej niekorzystny dla polityków. Notowania dużej części spośród nich ponownie uległy pogorszeniu, zmiany *in plus*, jakie rejestrujemy w stosunku do października, dotyczą natomiast dość wąskiej grupy przedstawicieli sceny politycznej i są na ogół niewielkie.

Po odnotowanym w październiku spadku zaufania do Donalda Tuska obecnie rejestrujemy poprawę jego notowań - o 6 punktów procentowych wzrosła grupa badanych, którzy ufają szefowi Platformy Obywatelskiej.

Tabela 1. Stosunek do polityków w listopadzie 2003

Politycy	Zaufanie		Nieufność		Obojętność	Nieznajomość
	XI 2003	zmiana od X 2003	XI 2003	zmiana od X 2003		
	w procentach					
A. Kwaśniewski	74	-6	14	+4	9	0
J. Rokita	51	+3	20	0	13	10
J. Kalinowski	44	+4	23	0	19	7
L. Kaczyński	43	+1	24	0	20	5
D. Tusk	42	+6	17	+1	17	17
J. Oleksy	42	-2	30	+5	16	5
A. Lepper	42	+4	41	-4	12	1
J. Kaczyński	41	-1	25	+1	20	5
M. Borowski	40	+3	20	0	14	16
W. Cimoszewicz	34	-1	35	+7	17	6
T. Nałęcz	33	+4	18	+2	16	25
D. Hübner	31	-3	23	+6	13	26
J. Szmajdziński	27	+3	19	+1	16	30
J. Hausner	23	0	36	+11	14	18
L. Balcerowicz	23	0	52	-1	15	2
L. Pastusiak	22	-1	16	+4	16	37
K. Janik	22	-2	31	+4	16	21
L. Miller	21	-2	61	+2	13	0
R. Giertych	19	+3	33	+3	11	31
W. Frasyniuk	17	+1	21	+4	13	40
M. Pol	17	-2	36	+3	14	25
A. Jakubowska	14	-2	56	+9	12	10
G. Kurczuk	12	*	11	*	11	57
L. Sikorski	6	*	9	*	10	69
M. Dyduch	6	-2	17	+4	9	60
A. Raczek	4	*	6	*	9	74

* W październiku brak pomiaru
Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 2. Zmiany **zaufania** do polityków

Politycy	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	2002							2003										
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	w procentach																	
L. Balcerowicz	19	24	22	21	21	21	21	22	22	25	22	24	22	28	24	25	23	23
M. Borowski	38	40	35	38	41	42	38	40	42	42	40	37	34	40	42	41	37	40
W. Cimoszewicz	30	28	29	30	33	34	30	34	34	33	31	30	32	36	-	-	35	34
M. Dyduch	-	-	3	4	-	-	-	-	-	-	6	4	5	8	7	9	8	6
W. Frasyniuk	14	14	19	17	14	15	12	14	14	16	19	17	15	19	19	20	16	17
R. Giertych	9	8	13	12	-	13	12	13	14	13	14	14	12	16	16	15	16	19
J. Hausner	11	16	14	14	14	15	14	12	19	20	21	21	19	30	29	29	23	23
D. Hübner	17	17	19	16	22	21	22	27	27	29	28	32	32	37	34	-	34	31
A. Jakubowska	-	-	-	-	-	-	-	-	22	26	-	-	-	28	27	21	16	14
K. Janik	32	26	32	33	30	29	29	29	30	28	25	23	25	25	26	27	24	22
J. Kaczyński	-	-	-	-	-	47	-	-	45	-	48	38	43	47	38	41	42	41
L. Kaczyński	55	54	55	59	54	55	55	55	49	54	-	40	45	47	39	42	42	43
J. Kalinowski	43	51	46	48	51	49	47	48	47	36	38	41	40	42	41	40	40	44
A. Kwaśniewski	79	79	78	82	83	81	82	82	82	81	72	77	74	78	79	79	80	74
G. Kureczuk	-	-	3	7	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	12
A. Lepper	38	40	39	39	35	37	37	37	43	41	37	39	39	42	38	34	38	42
L. Miller	47	45	45	44	46	47	36	47	42	36	23	23	26	23	30	25	23	21
T. Nałęcz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	24	20	-	23	26	32	29	33
J. Oleksy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36	36	43	41	41	44	42
L. Pastusiak	22	18	22	21	22	21	21	20	22	22	21	20	20	21	23	24	23	22
M. Pol	28	26	30	23	23	24	17	22	21	18	18	16	18	18	20	21	19	17
A. Raczko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
J. Rokita	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	38	36	-	45	44	49	48	51
L. Sikorski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
J. Szmajdziński	27	20	23	23	24	24	23	23	20	21	19	21	22	21	25	26	24	27
D. Tusk	33	30	31	29	30	36	36	36	30	36	35	40	39	40	38	41	36	42

Tabela 3. Zmiany **nieufności** do polityków

Politycy	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	2002							2003										
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	w procentach																	
L. Balcerowicz	62	54	58	56	56	56	55	52	54	50	54	52	52	48	54	51	53	52
M. Borowski	18	17	15	18	15	21	22	20	16	14	18	20	22	18	19	19	20	20
W. Cimoszewicz	36	34	34	35	33	33	34	29	32	30	35	32	32	32	-	-	28	35
M. Dyduch	-	-	5	6	-	-	-	-	-	-	17	14	13	14	14	13	13	17
W. Frasyniuk	18	21	21	19	22	21	19	18	20	17	20	18	17	18	19	18	17	21
R. Giertych	15	14	16	16	-	24	22	23	22	30	33	31	30	30	31	31	30	33
J. Hausner	11	9	17	14	12	13	17	15	15	16	18	17	16	14	14	17	25	36
D. Hübner	9	12	11	10	10	13	10	13	17	12	17	15	13	11	12	-	17	23
A. Jakubowska	-	-	-	-	-	-	-	-	22	20	-	-	-	28	28	39	47	56
K. Janik	12	15	12	14	16	15	16	15	14	18	25	23	17	20	24	22	27	31
J. Kaczyński	-	-	-	-	-	21	-	-	20	-	22	29	22	23	28	27	24	25
L. Kaczyński	21	24	22	21	24	21	21	18	19	17	-	27	22	22	27	27	24	24
J. Kalinowski	27	21	20	21	20	21	21	19	24	29	27	27	25	25	25	27	23	23
A. Kwaśniewski	10	11	10	9	8	8	9	6	9	10	15	12	12	14	10	10	10	14
G. Kurczuk	-	-	3	4	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	11
A. Lepper	46	44	42	41	45	46	43	45	39	41	44	42	42	42	43	47	45	41
L. Miller	31	37	32	36	33	32	42	34	38	42	55	59	57	58	53	56	59	61
T. Nałęcz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	14	19	-	17	15	17	16	18
J. Oleksy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	29	24	27	29	25	30
L. Pastusiak	13	16	12	12	13	15	13	11	13	12	16	18	14	14	14	14	12	16
M. Pol	16	20	15	26	29	23	30	25	29	33	36	36	28	33	31	31	33	36
A. Raczko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
J. Rokita	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	25	24	-	24	24	22	20	20
L. Sikorski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
J. Szmajdziński	12	15	12	13	17	14	14	15	16	15	19	16	15	16	17	17	18	19
D. Tusk	23	23	24	25	26	22	21	17	21	17	17	16	15	16	16	16	16	17

Po raz kolejny poprawiły się notowania Andrzeja Leppera oraz Jarosława Kalinowskiego. Zaufanie do lidera Samoobrony wzrosło o 4 punkty procentowe, przy jednoczesnym 4-punktowym spadku deklaracji nieufności. W mniejszym stopniu zyskał Jarosław Kalinowski - wprawdzie zaufanie do niego zwiększyło się również o 4 punkty, jednak nie zmalała grupa badanych, którzy mu nie ufają. W ocenie ankietowanych nieznacznie zyskali także: Tomasz Nałęcz (4-punktowy wzrost zaufania, ale też 2-punktowy wzrost nieufności) oraz Marek Borowski, Jan Rokita i Jerzy Szmajdziński (wzrost zaufania po 3 punkty).

Listopad przyniósł kolejne pogorszenie się ocen Jerzego Hausnera. Wprawdzie nie ubyło osób deklarujących do niego zaufanie, jednak bardzo wyraźnie wzrosła (o 11 punktów) liczba badanych, którzy mu nie ufają. W ciągu ostatnich dwóch miesięcy raczej pozytywny dotychczas wizerunek wicepremiera Jerzego Hausnera uległ radykalnemu pogorszeniu. Obecnie znacznie częściej spotyka się on z nieufnością (36%), niż cieszy zaufaniem (23%). Od września odsetek ankietowanych, którzy mu ufają, zmalał o 6 punktów, liczba zaś tych, u których budzi on nieufność, wzrosła ponad dwukrotnie (z 17% do 36%).

Trzeci miesiąc z rzędu spadają notowania Aleksandry Jakubowskiej. Obecnie darzy ją zaufaniem zaledwie 14% badanych. Wprawdzie odsetek ten jest tylko nieznacznie niższy (o 2 punkty) niż w październiku, jednak zdecydowanie wzrosła (o 9 punktów) grupa badanych, którzy jej nie ufają.

W stosunku do poprzedniego pomiaru znacznemu pogorszeniu uległy też oceny Danuty Hübner oraz Włodzimierza Cimoszewicza. Również w ich przypadku niekorzystna zmiana wyraża się głównie we wzroście poziomu nieufności. Odsetek badanych deklarujących zaufanie do Danuty Hübner zmalał nieznacznie (o 3 punkty), natomiast wyraźnie zwiększyła się (o 6 punktów) liczba osób, które jej nie ufają. Poziom zaufania do Włodzimierza Cimoszewicza nie zmienił się od ubiegłego miesiąca, jednak znacznie wzrosła (o 7 punktów) liczba deklarujących nieufność do ministra spraw zagranicznych.

Do polityków, którzy w ocenie badanych wyraźnie stracili, zalicza się w tym miesiącu również Aleksander Kwaśniewski. Zaufanie do prezydenta spadło o 6 punktów procentowych, jednocześnie zwiększyła się (o 4 punkty) grupa badanych, którzy mu nie ufają. Jak się wydaje, to pogorszenie z reguły nie tylko wysokich, ale i bardzo stabilnych notowań prezydenta może mieć swoje źródło np. w nagłośnionej przez media niezbyt zręcznej wypowiedzi, w której Aleksander Kwaśniewski *de facto* odmówił dobrowolnego stawienia się przed sejmową komisją badającą tzw. sprawę Rywina. Inną kwestią jest to, czy w świetle prawa jako głowa państwa mógłby zeznawać przed komisją powołaną przez parlament.

Spadek notowań, choć już na ogół niewielki, rejestrujemy w przypadku sporej części pozostałych przedstawicieli rządzącej koalicji uwzględnionych w naszym badaniu. Gorsze niż przed miesiącem są oceny Józefa Oleksego (2-punktowy spadek zaufania i 5-punktowy wzrost nieufności), Marka Dyducha i Krzysztofa Janika (w obu przypadkach spadek zaufania po 2 punkty i wzrost nieufności po 4 punkty). W opinii badanych nieco stracili również Longin Pastusiak (spadek zaufania o 1 punkt i wzrost nieufności o 4 punkty) oraz Marek Pol (2-punktowy spadek zaufania i 3-punktowy wzrost nieufności). Po raz kolejny nieco pogorszyły się też oceny szefa UW Władysława Frasyniuka (wzrost nieufności o 4 punkty).

Notowania pozostałych uwzględnionych w naszym badaniu przedstawicieli sceny politycznej nie zmieniły się znacząco od ubiegłego miesiąca.

W listopadzie na naszej liście polityków po raz pierwszy umieściliśmy nazwiska ministra finansów oraz ministra zdrowia. Znajomość Andrzeja Raczki i Leszka Sikorskiego, mimo że już od wielu miesięcy sprawują oni ważne funkcje ministerialne, okazuje się niewielka. Nazwisko ministra finansów nic nie mówi trzem czwartym badanych (74%). Niewiele lepiej znany jest Leszek Sikorski - nie rozpoznaje go 69% respondentów. W wąskiej grupie osób, które identyfikują obu polityków, nie mają oni jednak zbyt dobrych notowań - zarówno Leszek Sikorski, jak i Andrzej Raczko częściej spotykają się z nieufnością niż z zaufaniem.

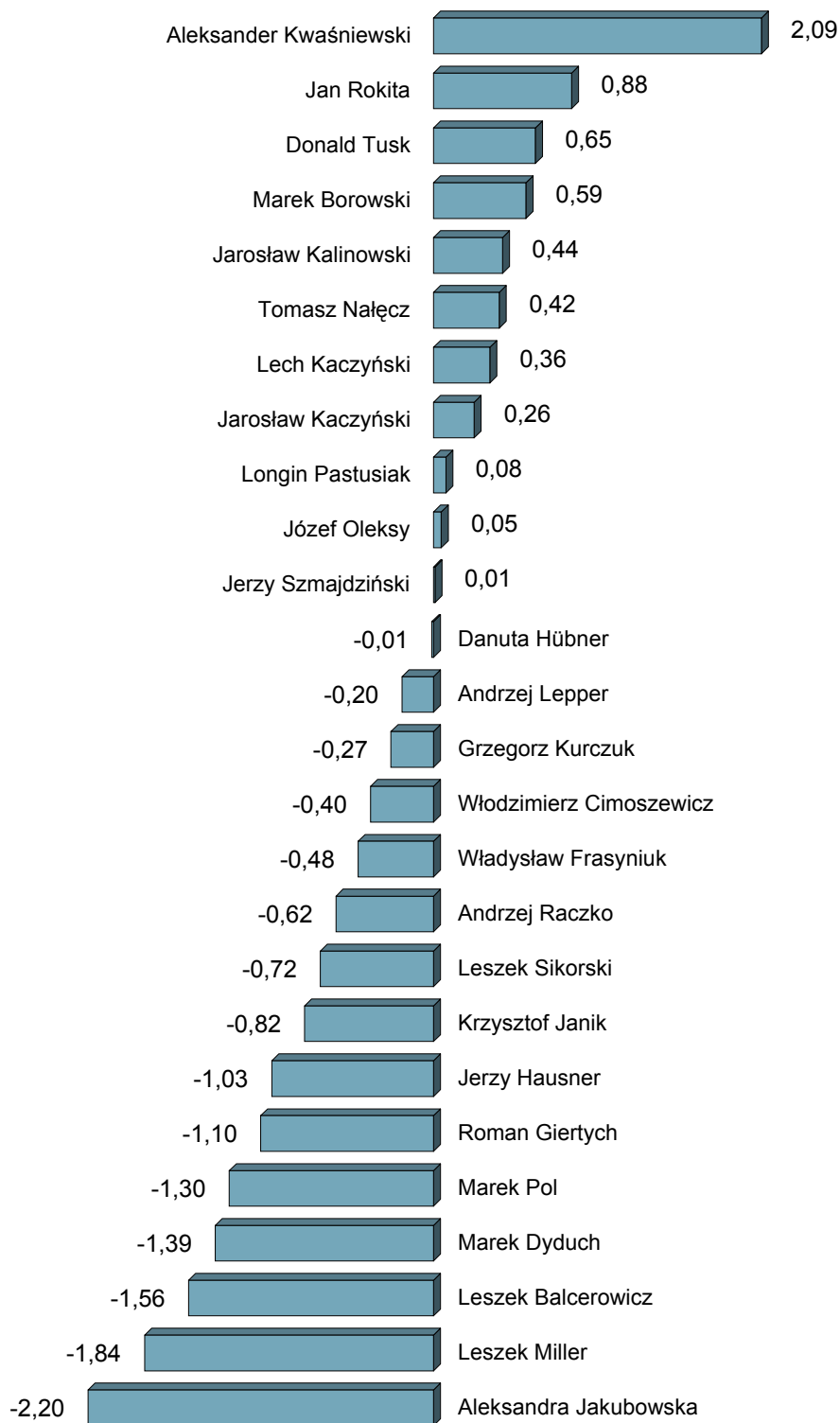
ŚREDNIE OCEN

W naszym sondażu badani oceniają poszczególnych polityków posługując się jedenastopunktową skalą, której skrajne punkty można określić z jednej strony jako głęboką nieufność (-5), z drugiej zaś jako bardzo duże zaufanie (+5). Omawiane wyżej dane informowały o „zasięgu” społecznego zaufania i nieufności. Prezentowane były łączne odsetki badanych wyrażających zaufanie (wskazania punktów od +1 do +5), obojętność (0) lub nieufność (od -1 do -5). Dane te odnosiły się do ogółu respondentów. Natomiast średnia ocen jest syntetyczną miarą pozwalającą uchwycić siłę zarówno pozytywnych, jak i negatywnych nastawień do poszczególnych polityków, przy wyeliminowaniu różnic wynikających ze stopnia ich znajomości.

Najbardziej jednoznacznie pozytywnie odbieranym politykiem, o czym świadczy średnia ocen, jest Aleksander Kwaśniewski (2,09). Prezydent nadal zdecydowanie dystansuje pod tym względem wszystkich pozostałych uwzględnionych w naszym badaniu polityków, choć średnia jego ocen jest obecnie wyraźnie niższa od ubiegłomiesięcznej. Drugie miejsce wśród najlepiej postrzeganych polityków zajmuje Jan Rokita (0,88), wyprzedzając Donalda Tuska (0,65) i Marka Borowskiego (0,59). Na kolejnych miejscach rankingu średnich plasują się: Jarosław Kalinowski (0,44), Tomasz Nałęcz (0,42), Lech Kaczyński (0,36) oraz - z niższą już przeciętną ocen - Jarosław Kaczyński (0,26).

Spośród osobistości sceny politycznej uwzględnionych w naszym badaniu zdecydowanie najgorzej odbierana jest Aleksandra Jakubowska (średnia ocen -2,20). Wyższą średnią, choć również świadczącą o bardzo dużej przewadze ocen negatywnych nad pozytywnymi, uzyskał w tym miesiącu Leszek Miller (-1,84). Do ścisłego grona najgorzej ocenianych polityków niezmiennie zalicza się również Leszek Balcerowicz (-1,56). Bardzo niską średnią, wskazującą na zdecydowaną przewagę wskazań negatywnych nad pozytywnymi, mają również: Marek Dyduch (-1,39), Marek Pol (-1,30), Roman Giertych (-1,10) oraz Jerzy Hausner (-1,03).

RYS. 1. ŚREDNIA OCEN W LISTOPADZIE 2003

Różnice średnich ocen uzyskanych przed miesiącem i obecnie wskazują na spadek notowań większości polityków. W zasadzie jedynym, który w ocenie badanych istotnie zyskał w ostatnich tygodniach dzielących kolejne pomiary, jest Andrzej Lepper (różnica średnich +0,46). Odnotowany wyżej wzrost liczby deklaracji zaufania do Donalda Tuska praktycznie nie zaważył na jego całościowej ocenie. Nie zmieniła się również znacząco średnia ocen tych polityków, w przypadku których odnotowaliśmy niewielkie korzystne zmiany w liczbie deklaracji zaufania lub nieufności.

Tabela 4. Zmiany średniej ocen

Politycy (uszeregowanie według kierunku i wielkości zmian)	Październik 2003	Listopad 2003	Różnica
A. Lepper	-0,66	-0,20	0,46
J. Kalinowski	0,36	0,44	0,08
T. Nałęcz	0,36	0,42	0,06
M. Borowski	0,56	0,59	0,03
R. Giertych	-1,12	-1,10	0,02
L. Kaczyński	0,34	0,36	0,02
D. Tusk	0,69	0,65	-0,04
J. Szmajdziński	0,06	0,01	-0,05
L. Balcerowicz	-1,49	-1,56	-0,07
J. Kaczyński	0,35	0,26	-0,09
J. Rokita	0,97	0,88	-0,09
L. Miller	-1,71	-1,84	-0,13
W. Frasyniuk	-0,28	-0,48	-0,20
M. Pol	-1,04	-1,30	-0,26
L. Pastusiak	0,36	0,08	-0,28
J. Oleksy	0,35	0,05	-0,30
K. Janik	-0,45	-0,82	-0,37
W. Cimoszewicz	0,06	-0,40	-0,46
A. Kwaśniewski	2,55	2,09	-0,46
A. Jakubowska	-1,71	-2,20	-0,49
D. Hübner	0,54	-0,01	-0,55
J. Hausner	-0,40	-1,03	-0,63
M. Dyduch	-0,74	-1,39	-0,65

Liczna okazuje się natomiast grupa przedstawicieli sceny politycznej, którzy uzyskali średnią wyraźnie niższą niż przed miesiącem. Najbardziej obniżyła się (o 0,65 punktu) średnia ocen Marka Dyducha - polityka stosunkowo mało znanego i ocenianego przez wąską grupę badanych, stąd bardzo duża różnica średnich przy relatywnie niedużej zmianie w liczbie deklaracji - oraz Jerzego Hausnera (różnica -0,63 punktu). W niewiele mniejszym stopniu pogorszył się wizerunek Danuty Hübner (spadek wartości średniej o 0,55 punktu). Wyraźnie niższą niż miesiąc temu średnią (o 0,49 punktu) uzyskała również Aleksandra Jakubowska. W ocenie badanych znacząco stracili także Aleksander Kwaśniewski oraz Włodzimierz Cimoszewicz (różnica średnich po -0,46 punktu). W mniejszym stopniu pogorszyły się oceny Krzysztofa Janika, Józefa Oleksego, Longina Pastusiaka, Marka Pola oraz Władysława Frasyniuka.

Listopad przyniósł pogorszenie wizerunku przeważającej części klasy politycznej. W największym stopniu stracili przedstawiciele koalicji rządowej, przede wszystkim Jerzy Hausner. Po przedstawieniu przez niego bardzo trudnego i społecznie bolesnego programu oszczędnościowego, mającego uzdrowić stan finansów publicznych, obserwujemy wyraźny wzrost nieufności do wicepremiera. Po raz kolejny zmalało także społeczne zaufanie do szefowej gabinetu politycznego premiera Aleksandry Jakubowskiej. W porównaniu z poprzednim pomiarem pogorszeniu uległy również oceny Danuty Hübner oraz Włodzimierza Cimoszewicza. Stracili także inni przedstawiciele rządzącej koalicji: Józef Oleksy, Marek Dyduch, Krzysztof Janik, Longin Pastusiak i Marek Pol. W listopadzie pogorszył się też społeczny odbiór polityka cieszącego się ciągle zdecydowanie największym zaufaniem społecznym - prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego. Poprawiły się natomiast notowania Donalda Tuska oraz Andrzeja Leppera i Jarosława Kalinowskiego.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do Włodzimierza Cimoszewicza

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Niezna- mość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	17	34	6	8	1079
Płeć						
Mężczyźni	36	20	35	4	5	518
Kobiety	35	15	33	8	10	560
Wiek						
18-24 lat	24	23	33	10	10	161
25-34	42	20	27	4	7	195
35-44	38	21	30	3	8	181
45-54	41	18	35	2	4	225
55-64	32	9	47	7	5	126
65 lat i więcej	31	11	34	12	12	191
Miejsce zamieszkania						
Wieś	36	15	30	8	10	405
Miasto do 20 tys.	31	23	34	8	5	133
20-100 tys.	34	19	32	5	10	203
101-500 tys.	40	15	40	4	1	207
501 tys. i więcej mieszk.	33	19	38	1	8	130
Wykształcenie						
Podstawowe	34	12	27	14	12	313
Zasadnicze zawodowe	37	21	31	5	6	277
Średnie	35	18	39	1	6	372
Wyższe	36	20	41	0	2	117
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	41	22	33	0	5	80
Prac. umysł. niż. szczebla	36	26	31	1	6	96
Pracownicy fiz.- umysł.	42	13	33	5	6	83
Robotnicy wykwalifikowani	33	25	35	5	3	90
Robotnicy niewykwalifik.	39	23	26	6	5	52
Rolnicy	44	12	32	3	9	58
Pracujący na własny rach.	30	17	42	0	12	33
Bierni zawodowo						
Renciści	37	7	32	15	10	117
Emeryci	30	12	40	8	10	204
Uczniowie i studenci	27	24	38	6	6	80
Bezrobotni	36	20	27	6	11	126
Gospodynie domowe i inni	36	15	39	6	4	61
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	43	18	32	3	4	159
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	30	17	43	2	7	81
sekt. prywat. poza rolnict.	34	28	30	2	6	190
prywatnym gośp. rolnym	47	10	30	4	9	61
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	39	23	27	5	6	128
300-399	44	24	25	3	5	77
400-599	33	14	37	9	8	176
600-800	31	14	41	5	8	187
Powyżej 800 zł	35	15	45	2	4	168
Ocena własnych war. mater.						
Złe	40	17	27	7	8	382
Średnie	34	16	36	6	8	459
Dobre	30	20	40	4	6	237
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	38	18	24	7	14	77
Raz w tygodniu	41	16	30	5	8	516
1-2 razy w miesiącu	34	11	40	8	7	134
Kilka razy w roku	31	21	38	6	3	228
W ogóle nie uczestniczy	21	20	40	8	11	124
Poglądy polityczne						
Lewica	22	15	59	1	3	205
Centrum	35	23	34	4	5	312
Prawica	51	16	29	2	2	282
Trudno powiedzieć	31	14	21	15	20	278

Tabela 2. Stosunek do Romana Giertycha

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	11	19	31	7	1079
Płeć						
Mężczyźni	38	10	23	24	5	518
Kobiety	28	11	15	37	8	560
Wiek						
18-24 lat	27	17	7	44	4	161
25-34	34	11	15	35	6	195
35-44	35	11	21	27	6	181
45-54	40	10	23	20	7	225
55-64	41	5	21	25	7	126
65 lat i więcej	21	9	24	36	10	191
Miejsce zamieszkania						
Wieś	20	10	20	41	9	405
Miasto do 20 tys.	33	10	17	34	7	133
20-100 tys.	38	10	21	23	9	203
101-500 tys.	39	11	21	27	2	207
501 tys. i więcej mieszk.	54	15	13	12	6	130
Wykształcenie						
Podstawowe	20	7	15	48	10	313
Zasadnicze zawodowe	27	13	21	33	5	277
Średnie	41	11	20	22	6	372
Wyższe	55	12	22	8	4	117
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	64	9	18	5	2	80
Prac. umysł. niż. szczebla	38	15	21	24	5	96
Pracownicy fiz.- umysł.	39	9	21	27	5	83
Robotnicy wykwalifikowani	28	17	22	27	6	90
Robotnicy niewykwalifik.	30	6	15	46	2	52
Rolnicy	15	11	36	26	11	58
Pracujący na własny rach.	47	8	16	20	9	33
Bierni zawodowo						
Renciści	28	6	20	39	8	117
Emeryci	28	11	21	30	10	204
Uczniowie i studenci	33	16	7	38	6	80
Bezrobotni	29	9	17	41	5	126
Gospodynie domowe i inni	27	8	14	41	11	61
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	48	11	16	20	5	159
spółce właścicieli	39	11	28	19	2	81
prywatnych i państwa	36	14	16	29	5	190
sekt. pryw. poza rolnict.	14	11	39	26	11	61
prywatnym gośp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	24	12	14	41	9	128
300-399	30	10	21	34	5	77
400-599	26	11	22	35	7	176
600-800	33	11	24	27	6	187
Powyżej 800 zł	50	10	19	16	5	168
Ocena własnych war. mater.						
Złe	29	9	19	37	6	382
Średnie	32	11	18	30	8	459
Dobre	41	13	20	21	6	237
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	19	15	22	35	10	77
Raz w tygodniu	28	9	22	32	8	516
1-2 razy w miesiącu	33	9	14	36	8	134
Kilka razy w roku	40	12	17	26	5	228
W ogóle nie uczestniczy	46	13	12	25	5	124
Poglądy polityczne						
Lewica	51	8	15	22	4	205
Centrum	39	15	16	25	5	312
Prawica	30	10	34	21	5	282
Trudno powiedzieć	16	8	10	53	13	278

Tabela 3. Stosunek do **Jerzego Hausnera**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	14	23	18	9	1079
Płeć						
Mężczyźni	39	14	27	13	7	518
Kobiety	33	14	19	23	10	560
Wiek						
18-24 lat	25	25	21	21	8	161
25-34	35	16	19	21	9	195
35-44	40	13	24	13	10	181
45-54	44	12	25	13	5	225
55-64	37	13	30	12	7	126
65 lat i więcej	31	9	20	28	13	191
Miejsce zamieszkania						
Wieś	34	14	17	26	10	405
Miasto do 20 tys.	36	18	24	15	7	133
20-100 tys.	43	10	22	14	11	203
101-500 tys.	39	15	27	13	6	207
501 tys. i więcej mieszk.	28	19	33	12	8	130
Wykształcenie						
Podstawowe	32	10	13	33	13	313
Zasadnicze zawodowe	38	15	19	21	6	277
Średnie	37	16	31	8	8	372
Wyższe	37	20	32	4	7	117
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	39	16	31	3	11	80
Prac. umysł. niż. szczebla	34	21	35	6	3	96
Pracownicy fiz.- umysł.	45	15	22	14	5	83
Robotnicy wykwalifikowani	38	19	23	14	6	90
Robotnicy niewykwalifik.	50	14	9	17	10	52
Rolnicy	37	8	18	24	12	58
Pracujący na własny rach.	39	13	31	8	9	33
Bierni zawodowo						
Renciści	41	7	15	28	9	117
Emeryci	33	12	24	20	11	204
Uczniowie i studenci	22	23	27	22	6	80
Bezrobotni	32	16	18	25	9	126
Gospodynie domowe i inni	31	10	22	26	11	61
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	41	17	26	10	6	159
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	38	16	24	13	10	81
sekt. pryw. poza rolnict.	39	20	26	10	6	190
prywatnym gośp. rolnym	39	9	17	23	12	61
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	36	13	16	28	7	128
300-399	44	12	19	18	8	77
400-599	38	11	21	21	10	176
600-800	32	16	27	17	8	187
Powyżej 800 zł	36	16	36	7	5	168
Ocena własnych war. mater.						
Złe	42	11	16	23	8	382
Średnie	35	16	23	17	10	459
Dobre	28	18	33	13	8	237
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	42	12	12	19	15	77
Raz w tygodniu	39	12	23	18	8	516
1-2 razy w miesiącu	40	12	18	23	6	134
Kilka razy w roku	31	21	25	18	6	228
W ogóle nie uczestniczy	26	14	30	13	17	124
Poglądy polityczne						
Lewica	31	16	36	10	6	205
Centrum	41	16	23	14	6	312
Prawica	41	14	27	12	6	282
Trudno powiedzieć	28	12	8	35	17	278

Tabela 4. Stosunek do Danuty Hübner

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	13	31	26	8	1079
Płeć						
Mężczyźni	28	12	33	20	7	518
Kobiety	19	13	29	31	8	560
Wiek						
18-24 lat	15	19	22	38	6	161
25-34	19	18	24	30	9	195
35-44	29	20	26	19	7	181
45-54	31	6	38	16	9	225
55-64	23	8	45	19	5	126
65 lat i więcej	21	7	30	33	9	191
Miejsce zamieszkania						
Wieś	21	12	23	34	10	405
Miasto do 20 tys.	25	12	32	26	4	133
20-100 tys.	28	8	34	21	9	203
101-500 tys.	26	18	29	22	4	207
501 tys. i więcej mieszk.	18	16	47	12	8	130
Wykształcenie						
Podstawowe	20	8	20	42	9	313
Zasadnicze zawodowe	26	13	24	27	10	277
Średnie	26	14	37	17	6	372
Wyższe	18	19	52	5	5	117
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	23	17	53	4	4	80
Prac. umysł. niż. szczebla	22	22	38	13	5	96
Pracownicy fiz.- umysł.	27	18	24	23	8	83
Robotnicy wykwalifikowani	25	16	27	23	8	90
Robotnicy niewykwalifik.	28	13	17	36	7	52
Rolnicy	35	10	19	24	12	58
Pracujący na własny rach.	32	7	44	8	9	33
Bierni zawodowo						
Renciści	28	6	21	34	11	117
Emeryci	21	8	37	26	8	204
Uczniowie i studenci	12	22	26	35	4	80
Bezrobotni	21	10	23	37	8	126
Gospodynie domowe i inni	19	7	35	30	9	61
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	26	18	35	14	7	159
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	24	20	27	20	9	81
sekt. pryw. poza rolnict.	24	15	35	20	5	190
prywatnym gośp. rolnym	36	11	21	21	11	61
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	27	10	18	34	11	128
300-399	25	13	29	24	9	77
400-599	24	11	24	32	9	176
600-800	19	13	37	23	7	187
Powyżej 800 zł	21	11	50	13	5	168
Ocena własnych war. mater.						
Złe	28	10	23	32	8	382
Średnie	24	14	30	25	7	459
Dobre	16	15	45	16	8	237
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	34	11	25	23	7	77
Raz w tygodniu	21	14	30	27	9	516
1-2 razy w miesiącu	24	6	30	32	7	134
Kilka razy w roku	24	15	34	22	5	228
W ogóle nie uczestniczy	24	13	32	21	9	124
Poglądy polityczne						
Lewica	18	13	50	16	4	205
Centrum	25	16	30	23	6	312
Prawica	33	13	32	16	6	282
Trudno powiedzieć	16	8	16	45	16	278

Tabela 5. Stosunek do Aleksandry Jakubowskiej

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	56	12	14	10	8	1078
Płeć						
Mężczyźni	61	10	13	10	6	518
Kobiety	52	13	15	11	10	559
Wiek						
18-24 lat	46	16	18	15	5	161
25-34	50	15	16	8	10	195
35-44	64	14	11	7	5	181
45-54	66	10	11	6	7	224
55-64	63	6	17	6	8	126
65 lat i więcej	48	7	13	20	11	191
Miejsce zamieszkania						
Wieś	47	10	15	16	11	405
Miasto do 20 tys.	48	19	19	9	4	133
20-100 tys.	62	9	11	10	8	203
101-500 tys.	65	12	15	6	3	206
501 tys. i więcej mieszk.	71	11	9	2	7	130
Wykształcenie						
Podstawowe	45	8	13	22	12	313
Zasadnicze zawodowe	57	12	14	9	8	277
Średnie	60	14	16	4	6	371
Wyższe	72	14	11	0	3	117
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	76	11	6	0	6	80
Prac. umysł. niż. szczebla	61	20	13	1	5	96
Pracownicy fiz.- umysł.	58	13	13	12	4	83
Robotnicy wykwalifikowani	63	14	15	4	3	90
Robotnicy niewykwalifik.	45	12	20	16	7	52
Rolnicy	51	8	14	13	14	58
Pracujący na własny rach.	69	15	2	3	12	33
Bierni zawodowo						
Renciści	50	2	12	20	16	116
Emeryci	54	10	13	14	9	204
Uczniowie i studenci	50	21	17	7	5	80
Bezrobotni	48	9	21	16	7	126
Gospodynie domowe i inni	58	13	18	6	4	61
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	66	15	11	3	6	159
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	59	10	20	6	5	81
sekt. pryw. poza rolnict.	60	17	11	8	6	190
prywatnym gośp. rolnym	51	11	14	11	13	61
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	52	12	19	11	6	128
300-399	57	8	17	7	10	77
400-599	52	11	16	11	10	175
600-800	56	12	13	11	7	187
Powyżej 800 zł	64	13	14	5	4	168
Ocena własnych war. mater.						
Złe	58	9	13	12	8	382
Średnie	51	16	13	11	8	458
Dobre	63	7	18	6	6	237
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	53	10	13	10	14	77
Raz w tygodniu	56	13	13	10	8	515
1-2 razy w miesiącu	58	10	13	9	9	134
Kilka razy w roku	60	12	15	9	4	228
W ogóle nie uczestniczy	49	10	17	14	9	124
Poglądy polityczne						
Lewica	58	10	25	3	3	205
Centrum	60	14	14	7	5	312
Prawica	71	12	11	4	2	282
Trudno powiedzieć	35	10	9	26	20	277

Tabela 6. Stosunek do Aleksandra Kwaśniewskiego

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	9	74	0	3	1078
Płeć						
Mężczyźni	15	9	74	0	1	518
Kobiety	12	9	75	0	4	559
Wiek						
18-24 lat	10	12	77	1	2	161
25-34	15	10	73	0	2	195
35-44	13	10	74	0	3	181
45-54	16	8	74	0	2	224
55-64	12	9	78	0	2	126
65 lat i więcej	15	5	73	0	7	191
Miejsce zamieszkania						
Wieś	15	9	71	0	4	405
Miasto do 20 tys.	9	12	79	0	1	133
20-100 tys.	15	8	71	0	5	203
101-500 tys.	13	7	80	1	0	206
501 tys. i więcej mieszk.	14	8	74	1	3	130
Wykształcenie						
Podstawowe	14	6	74	1	6	313
Zasadnicze zawodowe	15	11	72	0	3	277
Średnie	11	11	76	0	2	371
Wyższe	19	4	77	0	0	117
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	21	5	73	0	2	80
Prac. umysł. niż. szczebla	11	11	77	0	1	96
Pracownicy fiz.- umysł.	12	10	76	0	1	83
Robotnicy wykwalifikowani	10	9	81	0	0	90
Robotnicy niewykwalifik.	12	10	76	2	0	52
Rolnicy	23	12	66	0	0	58
Pracujący na własny rach.	16	0	75	0	9	33
Bierni zawodowo						
Renciści	14	9	69	0	9	116
Emeryci	12	7	76	0	5	204
Uczniowie i studenci	12	12	75	0	2	80
Bezrobotni	18	8	72	0	3	126
Gospodynie domowe i inni	7	15	76	0	2	61
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	16	7	78	0	0	159
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	12	10	76	0	2	81
sekt. pryw. poza rolnict.	13	11	74	0	2	190
prywatnym gośp. rolnym	22	8	70	0	0	61
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	16	12	69	0	3	128
300-399	12	17	68	0	2	77
400-599	13	6	76	0	5	175
600-800	11	8	78	0	2	187
Powyżej 800 zł	13	4	82	0	1	168
Ocena własnych war. mater.						
Złe	17	11	68	0	3	382
Średnie	13	7	77	0	3	458
Dobre	10	8	80	0	2	237
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	29	11	49	0	11	77
Raz w tygodniu	13	11	73	0	3	515
1-2 razy w miesiącu	12	6	80	0	1	134
Kilka razy w roku	11	7	80	0	2	228
W ogóle nie uczestniczy	12	5	79	2	3	124
Poglądy polityczne						
Lewica	6	4	90	0	0	205
Centrum	12	8	78	0	1	312
Prawica	20	11	68	0	1	282
Trudno powiedzieć	15	11	65	0	9	277

Tabela 7. Stosunek do **Andrzeja Leppera**

(%)

	Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	12	42	1	4	1078
Płeć						
Mężczyźni	39	12	46	1	2	518
Kobiety	43	12	39	0	6	559
Wiek						
18-24 lat	50	15	33	1	2	161
25-34	46	14	35	0	4	195
35-44	37	15	45	0	3	181
45-54	45	10	42	0	3	224
55-64	42	6	48	1	4	126
65 lat i więcej	27	11	51	1	9	191
Miejsce zamieszkania						
Wieś	26	12	56	1	5	405
Miasto do 20 tys.	36	14	47	0	3	133
20-100 tys.	48	12	33	0	7	203
101-500 tys.	52	13	34	1	1	206
501 tys. i więcej mieszk.	66	8	20	1	5	130
Wykształcenie						
Podstawowe	24	11	56	2	7	313
Zasadnicze zawodowe	28	17	51	0	4	277
Średnie	52	12	34	0	2	371
Wyższe	81	7	12	0	1	117
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	87	4	6	0	3	80
Prac. umysł. niż. szczebla	62	9	27	0	1	96
Pracownicy fiz.- umysł.	41	21	36	0	1	83
Robotnicy wykwalifikowani	31	20	48	0	1	90
Robotnicy niewykwalifik.	40	13	45	2	0	52
Rolnicy	13	10	69	2	6	58
Pracujący na własny rach.	54	5	33	0	9	33
Bierni zawodowo						
Renciści	30	8	49	2	10	116
Emeryci	31	10	52	0	7	204
Uczniowie i studenci	58	15	25	0	2	80
Bezrobotni	30	14	54	0	2	126
Gospodynie domowe i inni	41	16	41	0	2	61
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	53	15	30	0	1	159
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	55	11	33	0	1	81
sekt. pryw. poza rolnict.	52	12	32	0	3	190
prywatnym gośp. rolnym	13	12	71	2	3	61
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	23	11	60	1	5	128
300-399	35	16	43	0	5	77
400-599	36	11	47	1	4	175
600-800	42	10	45	0	3	187
Powyżej 800 zł	61	11	25	0	3	168
Ocena własnych war. mater.						
Złe	37	10	47	1	4	382
Średnie	35	15	46	0	4	458
Dobre	59	11	26	0	4	237
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	32	10	47	0	11	77
Raz w tygodniu	38	12	45	0	5	515
1-2 razy w miesiącu	39	14	44	0	3	134
Kilka razy w roku	48	11	39	0	2	228
W ogóle nie uczestniczy	49	15	30	3	2	124
Poglądy polityczne						
Lewica	51	10	37	0	1	205
Centrum	43	16	39	0	2	312
Prawica	46	7	46	0	2	282
Trudno powiedzieć	27	15	46	1	11	277